

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: CIÈNCIES POLÍTiques I DE L'ADMINISTRACIÓ
ASSIGNATURA: 25267 TEORIA POLÍTICA I – 7,5 crèdits (5,5 ECTS)
DURADA: Segon semestre CURS: Segon curs
CURS ACADÈMIC: 2008/2009

Professors:

Grup 01: Miquel Calsina

Grup 51: Laia Jorba

Descripció

1. Finalitats / propòsits de la formació:

L'objectiu principal de l'assignatura és presentar als alumnes la formació de les ideologies polítiques occidentals contemporànies i el seu desenvolupament fins als nostres dies. L'assignatura s'entronca sobre la de Pensament Polític (tot i que són acadèmicament independents), ja que en pressuposa els continguts i els prolonga cap a l'actualitat. A més de revisar la història de les idees i corrents polítiques dels segles XIX i XX, l'assignatura incidirà en els moviments polítics que han donat lloc a aquests corrents. Es tracta de familiaritzar als alumnes amb els temes (i amb els termes) dels debats actuals, més que adquirir coneixements de caire memorístic.

2. El programa s'estructura en blocs temàtics.

Bloc 1: Liberalisme. El naixement del liberalisme i les revolucions liberals. Corrents i tendències del liberalisme al segle XIX. La revisió utilitarista del liberalisme angles: J. Bentham i J.S. Mill. Liberalisme i democràcia en les teories de Tocqueville. Característiques generals del liberalisme clàssic decimonònic. T.H. Green i la formulació del liberalisme de caire social a les acaballes del segle XIX. L'evolució del liberalisme després de la segona guerra mundial.

Bloc 2: Conservadorisme. Les reaccions a la revolució francesa: el tradicionalisme (Maistre i Bonald). Burke i els orígens del conservadorisme angles. Característiques del conservadorisme clàssic decimonònic. L'evolució del conservadorisme al segle XX. El neo-conservadorisme anglosaxó de finals del segle XX.

Bloc 3: Els nacionalismes. El sorgiment dels moviments i del pensament nacionalista. Nacionalisme cultural i polític de caire liberal (Sieyès i Mazzini) i de caire conservador (Fichte). La formació de l'estat nació al llarg del segle XIX. Renan i el neotradicionalisme. El marxisme i la qüestió nacional. Els moviments d'emancipació nacional al tercer món al segle XX. Nacionalisme i populisme.

Bloc 4: La Democràcia Cristiana. Les relacions entre l'església catòlica i els estats i la política al llarg del segle XIX. Lleó XIII i la formulació de la doctrina social de l'església. L'aparició dels partits catòlics a finals del segle XIX. L'humanisme social cristià a les dècades de 1930 i 1940: Maritain i Mounier. La democràcia cristiana després de la II guerra mundial.

Bloc 5: Marxisme, comunisme i anarquisme: el pensament polític de Marx i de Lenin. L'evolució del comunisme a la URSS fins la desfeta del bloc soviètic. Gramsci i l'evolució del marxisme a Europa Occidental. Les idees anarquistes al segle XIX i XX. El declinar dels partits comunistes a Europa a les acaballes del segle XX. Els comunismes del tercer món: maoisme i guevarisme.

Bloc 6: El pensament totalitari: feixisme i nacionalsocialisme. La crisi d'entreguerres i el sorgiment del feixisme. Antecedents ideològics del feixisme al llarg del segle XIX i començaments del segle XX. Característiques generals de l'ideologia feixista. Els neo-feixismes i l'extrema dreta després de la II guerra mundial.

Bloc 7: Socialisme democràtic. Corrents i tendències del socialisme a finals del segle XIX: el debat teòric a la segona internacional. Bernstein, la revisió del marxisme i les bases teòriques de la socialdemocràcia. Els Fabians i la formació del Partit Laborista Angles. L'evolució del socialisme després de la segona guerra mundial. La crisi de l'estat de benestar i de l'esquerra europea a les últimes dècades del segle XX.

Bloc 8: Els nous moviments socials. La teoria crítica: Marcuse i l'escola de Frankfurt. Els moviments "del 68": radicalisme i contestació. Els plantejaments ecologistes. Els moviments pacifistes i antimilitaristes. La política de la identitat: feminisme, alliberament sexual, comunitarisme. El problema de la pluralitat de les identitats: el multiculturalisme. Els fonamentalismes religiosos.

3. **Bibliografia comentada:**

Obres generals de referència:

G. SABINE : *Historia de la teoria política*. MÉXICO, Fondo de Cultura Económica.

J. TOUCHARD : *Historia de las ideas políticas*. Madrid, Tecnos.

F. VALLESPÍN : *Historia de la teoria política* (Vols. 3,4,5,6). Madrid, Alianza Editorial.

J. ANTÓN MELLÓN (Ed.), *Ideologías y movimientos políticos contemporáneos*. Madrid, Tecnos, 1998.

J. ANTÓN MELLÓN (Ed.), *Las ideas políticas en el siglo XXI*. Barcelona. Ariel. 2002.

I. HAMPSHER-MONK. *Historia del pensamiento político moderno*. Barcelona. Ariel. 1996.

Diccionaris especialitzats

N. BOBBIO i N. MATTEUCCI : *Diccionario de política* (2 vols.) .Madrid, Siglo XXI.

D. MILLER : *Enciclopedia del pensamiento político*. Madrid, Alianza.

Bibliografia específica

Liberalisme

C. B. MACPHERSON : *La democracia liberal y su época*. Madrid, Alianza.

VACHET : *L ideologia liberal* (2 vols.). Madrid, Fundamentos.

GUILHERME : *Liberalismo nuevo y viejo*. México, Fondo de Cultura Económica.

PAREKH : *Pensadores políticos contemporáneos*. Madrid, Alianza.

N. BOBBIO : *Liberalismo y democracia*. México, Fondo de Cultura Económica.

J.M. COLOMER : *El utilitarismo*. Barcelona, Montesinos.

J. GRAY : *Liberalismo*. Madrid, Alianza.

Conservadorisme

R. NISBET : *Conservadurismo*. Madrid, Alianza.

T. HONDERICH : *El conservadurismo. Un análisis de la tradición anglosajona*. Barcelona, Península.

A. HIRSCHMAN. *Retóricas de la intransigencia*. México. Fondo de Cultura Económica.
J. BAQUES : *Neoconservadurismo: fundamentos teóricos y propuestas políticas*. Barcelona, ICPS

Nacionalisme

E. HOBSBAWM : *Naciones y nacionalismo desde 1780*. Barcelona, Crítica.
A. de BLAS GUERRERO : *Naciones y nacionalismos en Europa*. Madrid, Alianza.
M. GUIBERNAU : *Los nacionalismos*. Barcelona, Ariel.
E. GELLNER : *Naciones y nacionalismo*. Madrid, Alianza.
F. HAUPT i M. LOWY : *Els marxistes i la qüestió nacional*. Barcelona, La Magrana.
A. D. SMITH : *La identidad nacional*. Madrid, Trama Editorial.

Feixisme

S. G. PAYNE : *El fascismo*. Madrid, Alianza.
E. NOLTE : *El fascismo en su época*. Barcelona, Península.
H. ARENDT : *Los orígenes del totalitarismo. Vol.3: totalitarismo*. Madrid, Alianza.
J. L. RODRIGUEZ JIMÉNEZ : *¿Nuevos fascismos?. Extrema derecha y neofascismo en Europa y Estados Unidos*. Barcelona, Península.
S. HOLMES: *Anatomía del antilberalismo*. Madrid. Alianza.

Marxisme, comunisme, socialisme i anarquisme.

G. LICHTHEIM : *El marxismo. Un estudio histórico y crítico*. Barcelona, Anagrama
L. KOLAKOWSKI : *Las principales corrientes del marxismo* (2 vol.). Madrid, Alianza
P. SOUYRI : *El marxismo después de Marx*. Barcelona, Península.
B. OELGART : *Ideólogos e ideologías de la nueva izquierda (Mao, Castro, Guevara, Marcuse)*. Barcelona, Anagrama.
B. GUSTAFSSON : *Marxismo y revisionismo*. Barcelona, Grijalbo.
G. D. H. COLE : *Historia del pensamiento socialista* (7 vols.). México, Fondo de Cultura Económica.
F. CLAUDIN : *Eurocomunismo y socialismo*. Madrid, Siglo XXI.
R. BLACKBURN (ed.) : *Después de la caída. El fracaso del comunismo y el futuro del socialismo*. Madrid, Crítica.
J. JOLL : *Los anarquistas*, Barcelona, Grijalbo.

Teoria crítica i moviments socials

G. E. RUSCONI : *Teoría crítica de la sociedad*. Barcelona, Martínez Roca.
M. JAY : *La imaginación dialéctica. Una historia de la escuela de Frankfurt*. Madrid, Taurus
J. RIECHMANN y F. FERNANDEZ BUEY : *Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*. Barcelona, Paidós.

4. Referències per estructurar el treball de l'alumne

L'assignatura s'organitza sobre la base de classes magistrals, controls de lectura i tutories.

A. Al llarg del curs es realitzaran, aproximadament, unes trenta-vuit sessions **magistrals**. El contingut d'aquestes sessions magistrals s'avaluarà en l'examen final.

B. El curs inclou també **sis sessions** de dues hores dedicades a **controls de lectura**. En aquestes sessions la preparació serà a càrrec dels alumnes a partir de referències bibliogràfiques que s'indiquen a continuació. Aquestes sessions constaran de dues parts: la primera consistirà en un debat sobre el llibre i la segona en una prova escrita.

Bibliografia pels controls de lectura:

Liberalisme

- a. Bobbio, N. : *Liberalismo y democracia*. FCE: México.
- b. Gray, J.: *Liberalismo*, Madrid: Alianza (només primera part)

Conservadorisme

- a. Nisbet, R.: *Conservadurismo*. Madrid: Alianza (caps 1 i 2).
- b. Beyme, K. von "Conservadurismo", *Revista de Estudios Políticos*, 43. (1985), p. 7-44.

Feixisme

- a. Payne, S.: *Fascismo*. Madrid: Alianza. Tot menys els cap. 5, 6 i 7.
- b. Sabine, G. *Historia de la Teoria política*. FCE: México (Capítol XXXVI)

Nacionalisme

- a. De Blas, A. "Nacionalismos", a Vallespín, F. *Historia de la teoría política*. Alianza: Madrid (Vol III. Cap. 9.)
- b. Hobsbawm, E. *Naciones y nacionalismo desde 1870*. Crítica: Barcelona (Introd. i caps.1-4)

Marxisme i comunisme

- a. Sabine, G. *Historia de la Teoria política*. FCE: México (Capítols XXXIV i XXXV)
- b. Lichtheim, G. : *El marxismo. Un estudio histórico y crítico*. Barcelona, Anagrama (cinquena part)

Socialisme

- a. Crick, B.: *Socialismo*. Madrid: Alianza. (Capítol VI)
- b. Przeworski, A. *Capitalismo y socialdemocracia*. Madrid: Alianza. (Capítol 1)

5. Competències a desenvolupar:

Competència	Indicador específic de la competència
Comunicació oral i escrita	Escriure correctament en diferents registres i formats Adaptar-se a l'audiència en les exposicions orals Ser capaç de sintetitzar idees i raonaments i d'estructurar un discurs coherent
Raonament crític i capacitat analítica	Identificar i analitzar els recursos retòrics i els judicis de valor en els discursos sobre teoria política Identificar les diferents teories que existeixen per interpretar les realitats polítiques i els diferents models de societat Ser capaç de comprendre les premisses, les virtuts i limitacions de les diferents explicacions teòriques en conflicte Saber argumentar des de diferents perspectives teòriques i/o ideològiques.
Motivació per la qualitat i el rigor metodològic	Contrastar i valorar la qualitat i el rigor de les fonts d'informació utilitzades i/o produïdes Citar sempre les referències utilitzades en els treballs escrits

Avaluació:

Bloc/Apartat/tema	Pes	Descripció
Control de lectures i seminaris	40 %	Realització de sis sessions dedicades a controls de lectura. En aquestes sessions la preparació de classe serà a càrrec dels alumnes a partir de referències bibliogràfiques que s'indicaran en el moment oportú. Aquestes sessions constaran de dues parts: la primera consistirà en un debat sobre el llibre i la segona en una prova escrita. Les dates dels controls seran assignades en el calendari general del curs que es penjarà al campus virtual. L'assistència a aquestes sessions de control de lectures és <u>obligatòria</u> i irrecuperable. La no assistència equival a un <u>zero</u>. Els alumnes que suspenguin més de tres controls, o que tinguin una nota mitjana dels controls inferiors a 5, hauran de fer un examen sobre el 100% de la nota de l'assignatura que inclourà els continguts de les sessions magistrals i de les lectures dels controls.
Seminaris	10%	L'alumne també farà un <u>seminari de lectura</u>. Es faran presentacions dels treballs entorn la literatura facilitada pel professor. En aquests seminaris els alumnes treballaran un llibre, seleccionat de comú acord amb el professor/a i faran una presentació curta a classe (5min). El llistat de llibres disponibles es penjarà al campus virtual i s'anirà completant al llarg del curs. Per elaborar el treball i la dissertació cal presentar <u>un treball</u> per escrit que contingui: a) Un resum molt breu explicant <u>qui és l'autor i les tesis de l'obra</u>. b) <u>La vinculació i importància de l'obra dins del corrent</u> en què s'adscriu. Les dates dels seminaris seran assignades en el calendari general del curs que es penjarà al campus virtual. L'assistència i participació activa als seminaris també comptarà en la nota del seminari.
Examen final	50 % 100% (per als alumnes que hagin suspès 3 o més controls de lectura o tinguin la mitja dels controls suspesa)	Tots els alumnes s'hauran de presentar a un examen final on s'avaluaran els continguts de les lectures dels controls i de les sessions de classes magistrals. En cas de <u>suspens</u> de l'examen final, l'assignatura queda <u>automàticament suspesa</u> amb la nota d'aquest examen. A aquells alumnes que hagin superat els controls però suspenguin l'examen final se'ls mantindrà la nota dels controls en la convocatòria de setembre.